

NORGES FORSKNINGSRÅD ÅRSMELDING 2002

■■■■■■■■■■ | www.forskingsradet.no/arsmelding

Norges
forskningsråd

Administrerende direktør har ordet:

Et forskningsråd i endring

2002 var et spennende år for Forskningsrådet. Evalueringen fra året før ble fulgt av en debatt om hvorvidt Rådet burde deles. Regjeringens forskningsutvalg behandlet saken grundig. Konklusjonen ble at Forskningsrådet burde holdes samlet, men at det skulle endres.

Etter dette prinsippvedtaket arbeidet regjeringen med spørsmål om den interne organiseringen i Rådet. Konklusjonen ble en inndeling etter brukergrupper. Regjeringen la til grunn at fremtidens forskningsråd skal ivareta forskningens behov og næringslivets behov bedre enn i dag, samt bli en åpnere organisasjon.

På tampen av året kom nye vedtekter og et nytt hovedstyre på plass. Forskningsrådet har nå fått et styre som er mindre i antall, men som skal bli mer aktivt, strategisk, utadrettet og synlig enn de tidligere. Styret er godt i gang med arbeidet, og Forskningsrådet er inne i en fase med betydelige endringer. Dagens seks fagområder skal erstattes av tre nye divisjoner: en for fag- og disiplinutvikling, en for innovasjon og brukerinitiert forskning og en for strategiske satsinger.

Parallelt med omorganiseringen foregår det en rekke forbedringstiltak som blir gjennomført uavhengig av ny organisatorisk struktur. Endringsviljen i administrasjonen er stor. Men like viktig som å gjennomføre endringer, er det å videreføre det som fungerer godt i dag. Evalueringen viste at svært mye godt arbeid er gjort og gjøres i Forskningsrådet.

Hovedspørsmålene handler ikke om hvordan Forskningsrådet er organisert. De handler om å satse på forskning, om hvordan Norge skal innrette seg for å sikre god, relevant forskning, og om at

investeringene i forskning skal gi samfunnet mest mulig igjen for innsatsen.

Årsmelding på Internett

Årsmelding 2002 vil også i år bli publisert på nett. Du finner den som et «nettsted i nettstedet» på www.forskningsradet.no/arismelding.

I tillegg til det stoffet du finner i den trykte utgaven, inneholder nettversjonen blant annet fullstendig regnskap med noter, oppsummeringer av områdenes virksomhet i året som gikk, og en artikkel som viser hvordan vi har arbeidet med omorganiseringen fra Technopolis-evalueringen og fram til «Et nytt Forskningsråd». Du finner også annet interessant stoff om året som har gått, samt pekere til allerede eksisterende nettsider.

Christian Hambro
administrerende direktør

HOVEDSTYRETS BERETNING 2002

Resultat av årets virksomhet

Forskningsrådets totale inntekter i 2002 var 3 840 millioner kroner. Av dette utgjorde tilskuddet fra departementene 3 699 millioner kroner. Driftskostnadene, som omfatter både administrative kostnader og FoU-midler, beløp seg til 3 609 mill. kroner. Overføringene til 2003 ble på 803 millioner kroner, mot 582 millioner kroner for fjoråret. Dette er en betydelig økning.

Årets resultat for Forskningsrådet ble på 235 millioner kroner.

Forskningsrådets administrasjon

Forskningsrådets administrasjon har lokaler i Oslo. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø. Per 31.12.2002 utgjorde administrasjonen 298,1 årsverk/308 personer. I tillegg kommer 30 årsverk med innleide personer. Av tilsatte er rådgivergruppen den største med i alt 135 årsverk, som er en økning fra 112,7 årsverk på samme tidspunkt i 2001. Konsulentgruppen utgjør 70,8 årsverk, som er samme nivå som i 2001. Gruppen faglige saksbehandlere (rådgivere, spesialrådgivere og seksjonsledere uten personalansvar) har hatt en økning på 42 årsverk i perioden 01.01.1998 til 31.12.2002. Gruppen administrative saksbehandlere (konsulenter, tekniske stillinger) har hatt en nedgang på i alt 22 årsverk i samme periode.

2002 kommer til å gå over i historien som et år da kvalitetsprinsippet ble satt ut i livet på nye måter i det nasjonale forskningssystemet. Hovedstyret la mye av sitt engasjement i etableringen av ordningen med Sentre for fremragende forskning (SFF). I tillegg stod oppfølgingen av den internasjonale evalueringen av Forskningsrådet sentralt i styrets arbeid.

Den internasjonale evalueringen av Forskningsrådet og forskningsrådsreformen ble overlevert utdannings- og forskningsministeren i desember 2001, og har vært tema på samtlige hovedstyremøter i 2002. I oppfølgingsarbeidet er det satset spesielt på internasjonalisering, kvalitetsfremmende tiltak og fokuserte satsinger.

Evalueringsrapporten har vært behandlet i nær dialog med de politiske myndighetene. Regjeringen fastslo i juni at ordningen med ett forskningsråd skulle opprettholdes. Den bestemte også at Forskningsrådet skulle omorganiseres for å ivareta hhv. grunnforskningen og den innovasjonsrettede forskningen bedre. I tillegg skulle det legges bedre til rette for samarbeid på tvers av fag og sektorer.

Evalueringen er også fulgt opp med en rekke forbedringstiltak internt i Forskningsrådet. Omorganiserings- og forbedringsarbeidet skjer med stor grad av åpenhet og dialog i forhold til de ansatte og deres organisasjoner. Både administrasjonen og det avtroppende hovedstyret har lagt vekt på å legge et best mulig grunnlag for de beslutningene som skal tas av det nye hovedstyret i 2003.

Det nye Forskningsrådet

20. desember 2002 ble det fastsatt nye vedtekter og oppnevnt nytt hovedstyre for Forskningsrådet. I vedtektene fremgår det at de seks fagområdene bortfaller til fordel for tre nye enheter; hhv. Fag- og disiplinutvikling, Innovasjon og brukerinitiert forskning, og Strategiske satsinger.

Det nye hovedstyret i Forskningsrådet blir med sine sju medlemmer mindre enn tidligere, men skal bli mer aktivt og strategisk. Samtidig er det innført en styringsstruktur der tre av medlemmene i Hovedstyret også er styreledere i hver sin faglige enhet.

Det nye hovedstyrets arbeid med omorganiseringsspørsmål kan du lese mer om i artikkelen «Skjebneår for Forskningsrådet» på nettversjonen av årsmeldingen.

Kvalitet i norsk forskning

Ordningen med Sentre for fremragende forskning (SFF) er det mest omfattende kvalitetstiltaket som noensinne er gjennomført i norsk forskning. De til sammen 13 SFF-institusjonene ble utvalgt i juni 2002 og formelt etablert i løpet av høsten 2002 og begynnelsen av 2003.

SFF-ordningen er finansiert med midler fra Forsknings- og nyskapsfondet. Hovedstyret har gjort et intensjonsvedtak om å vurdere en utvidelse av ordningen i 2006, og evalueringen av SFF-sentrene i 2005 vil gi et viktig grunnlag for et eventuelt vedtak om utvidelse.

SFF-prosessen og søknadsarbeidet har i seg selv gitt positive ringvirkninger – også for dem som ikke ble valgt ut. Nye samarbeidskonstellasjoner og nye kvalitetsfremmende tiltak er kommet i stand som en direkte følge av prosessen. Det er opprettet et eget nettsted for SFF, og Forskningsrådet har utgitt et eget magasin om de 13 sentrene.

Den store satsingen på Funksjonell genomforskning (FUGE) er også et rent kvalitets tiltak, som ble igangsatt i 2002 med en øremerket bevilgning fra Forskningsfondet.

SkatteFUNN-ordningen

Det ble en betydelig reduksjon i midlene til brukerstyrt forskning fra 2001 til 2002, noe som førte til at mange programmer ikke kunne sette i gang nye prosjekter. På den annen side kom SkatteFUNN i gang i oktober – introdusert som et tiltak rettet mot mindre bedrifter. Forskningsrådet har gått sterkt inn for at ordningen skulle favne videre, og i forbindelse med statsbudsjettet for 2003 ble ordningen utvidet til å gjelde alle bedrifter. SkatteFUNN gir bedriftene skattefradrag for FoU-kostnader. Ordningen er utformet som et samarbeidsprosjekt mellom Forskningsrådet og SND.

Mot slutten av året kom det inn hele 1500 søknader i løpet av 14 dager. Dette stilte administrasjonen på store prøver, som ble taklet med stor entusiasme og arbeidsinnsats. Ordningen har både stimulert til nye FoU-prosjekter i næringslivet, og synliggjort pågående prosjekter som tidligere ikke kom fram av statistikkene. Disse faktorene øker den registrerte forskningsinnsatsen i næringslivet.

Strategisk arbeid

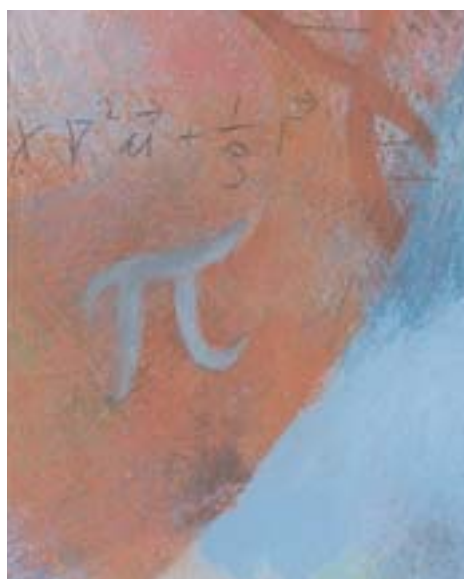
Et nytt utkast til overordnet strategi med tittelen *Vilje til forskning* (VTF) er behandlet i styresystemet i 2002, og det er hentet innspill fra en rekke eksterne miljøer. Det har også vært interessante strategiprosesser i dialog med Forskningsrådets omgivelser. Strategiutkastet er ikke vedtatt av det avtroppende styret. VTF vil bli brukt av administrasjonen som et retningsgivende strateginotat i påvente av at en ny strategiprosess settes i gang av det nye hovedstyret.

Vilje til forskning er utarbeidet med medvirkning fra alle Forskningsrådets områder. I tillegg har områdene hatt sine egne strategiprosesser og arbeidet parallelt med områdestrategier som supplerer hovedstrategien.

Evalueringer

Evaluering av fagfelt og forskningsinstitusjoner er et viktig forskningspolitisk verktøy, og gir et viktig grunnlag for beslutninger om tildeling av oppgaver og ressurser.

Hovedstyret har lagt vekt på at oppfølgingen av de forskjellige evalueringene bør konkretiseres og synliggjøres i større grad enn tidligere.

Eksempler på evalueringer

Evalueringen av den statsvitenskapelige forskningen konstaterer at det faglige nivået er høyt, med enkelte særlig gode miljøer.

Evalueringen av lingvistikkfaget påviste at mange miljøer holder et høyt nivå, men pekte på behovet for økt integrasjon og samarbeid for å utnytte ressursene bedre.

Evalueringen av programmet IT for funksjonshemmede (IT-Funk) viste at satsingen i store trekk har vært effektiv og vellykket.

Evalueringen av grunnforskningen innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) fastslår at Norge investerer for lite i forhold til potensialet og i forhold til andre land.

Evalueringen av matematikkfagene viste at Norge har flere verdensledende miljøer, men at rekrutteringen er alarmende svak.

Evalueringen av biofagene påpeker behovet for sterkere faglig strategisk ledelse og for styrking av den frie nysgjerrighetsdrevne forskningen.

Evalueringen av Forskningsrådets satsing på tungregning viser at ressursbehovet er økende i stadig flere forskningsmiljøer.

Evalueringen av norsk forskerutdanning viser at Norge utdanner færre doktorgradskandidater på de fleste fagområder enn de andre nordiske landene.

Evalueringene danner blant annet utgangspunkt for Forskningsrådets arbeid med kvalitet, effektivitet og relevans i forskningssystemet. Mer om evalueringer og evalueringsvirksomheten kan du lese på: www.forskningsradet.no/omnfr/strategi/

Eksempler på rådgivning, dialog og samspill

Kompetansefelt for næringsutvikling er et virkemiddel som skal bidra til langsiktig næringsrettet forskerutdanning og kompetanseoppbygging i forskningsmiljøene, på fagområder med stor betydning for utviklingen av næringslivet i Norge. I 2002 bidro ordningen til ca. 250 doktorander, som næringslivet er med på å finansiere.

Forskning for trygg mat inngår i flere av Forskningsrådets programmer. Nesten 50 prosent av innsatsen programmet Næringsmidler under Bioproduksjon og foredling (BF) er knyttet til forvaltningens og næringsmiddelindustriens kunnskapsbehov på dette feltet.

Forskningsrådet har profilert betydningen av å satse på marin forskning gjennom medier og andre kanaler. Ny statistikk viser at det har vært 25 prosent økning i offentlige og private utgifter til marin FoU i perioden 1999–2001. Den største økningen er i UoH-sektoren med nesten 35 prosent, mens Forskningsrådets bevilgninger til marin forskning er økt med 44 prosent i perioden.

Rådgivning, dialog og samspill

Forskningsrådet påvirker i særlig grad forskningspolitikken gjennom dialog med Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) og Nærings- og handelsdepartementet (NHD), men også samspillet med andre departementer og organer er svært viktig. Sentraladministrasjonen og de enkelte fagområdene arbeider kontinuerlig for å styrke kontaktene mot både myndighetene og forskningsmiljøene.

Forskningsrådet vil bidra til økt FoU-satsing i næringslivet. Det skal igjen bidra til å sikre fremtidens verdiskaping og konkurranseevne. Det er utviklet et sett av virkemidler for å øke innovasjonsevnen.

Internasjonal aktivitet

Forskningsrådet arbeider aktivt for å støtte samarbeidet og utvekslingen mellom norske og utenlandske forskningsmiljøer. Hovedstyret har i 2002 lagt spesiell vekt på å bidra til et godt norsk gjennomslag i EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling (6RP). En aktiv bruk av forprosjektmidler har bidratt til dette. Det nye rammeprogrammet vil ta i bruk flere nye og krevende virkemidler som legger opp til økt samarbeid mellom mange aktører. Det ble derfor vedtatt å trappe opp Forskningsrådets rådgivning på dette feltet. EU ForskningsInfos nyhetsbrev «Samspill» er ett av flere uttrykk for dette. Til sammen 1500 personer har deltatt på

Forskningsrådets informasjonsmøter om 6RP i 2002.

Utviklingen i WTO-systemet mot en økt globalisering av handelen, og stadig sterkere regionale handelsblokker, skaper en rekke utfordringer både for norsk landbruk og fiskeri- og havbruksnæringen. BF har arbeidet med å frembringe kunnskap om de politiske, administrative og økonomiske prosesser som bidrar til utforming av handelspolitikken. Det er særlig lagt vekt på problemstillinger knyttet til markedsadgang, som blant annet er en viktig forutsetning for å videreutvikle Norges marine potensial.

Kommunikasjon og forskningsformidling

Forskningsrådet legger stor vekt på en allsidig kommunikasjonsvirksomhet gjennom egne publikasjoner, løpende mediekontakt og nettbasert informasjon. Forskningsformidlingen inngår både i den løpende virksomheten i Rådet, og gjennom satsing på større nasjonale tiltak.

Hovedstyret har i 2002 gått inn for en fremtidig satsing på nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling, blant annet ved å vedta en økning i budsjettet for 2003.

Forskningsrådets nettsted, forskningsradet.no, hadde i 2002 ca. 300 000 sidevisninger i måneden. Nettstedet blir nå videreutviklet som et nettsted med hovedvekt på forskningspolitiske og -administrative nyheter.

Endringen av Forskningsrådets nettsted er en konsekvens av at nettstedet forskning.no er etablert – offisielt lansert av statsråd Kristin Clemet 10. april 2002. Målet for forskning.no er å bli den fremste nettbaserte kanalen for formidling av norsk og internasjonal forskning. Nettstedet eies av «Foreningen for drift av forskning.no». Samtlige universiteter, flere høyskoler og forskningsinstitutter er nå medlemmer og medeiere sammen med

Forskningsrådet. Ved utgangen av 2002 hadde *forskning.no* drøyt 30 000 unike treff i måneden. Et økende antall medieoppslag har *forskning.no* som kilde.

De årlige *Forskningsdagene* er det mest markerte nasjonale formidlingstiltaket. I 2002 stod 165 arrangører bak 900 arrangementer. Dette er ny rekord.

Nysgjerrigper er et etablert tilbud til elever og lærere i barneskolen. Den årlige *Nysgjerrigper*-konkurransen involverte i 2002 nærmere 3000 barn som sendte inn ca. 200 prosjekter. Som et ledd i å bygge ut et nasjonalt nettverk og regionale aktiviteter, ble det i 2002 for første gang holdt regionale finaler i konkurransen i samarbeid med vitensentrene i Bergen og Trondheim.

Rådets ledelse bidrar aktivt med kronikker og debattinnlegg om sentrale forskningspolitiske spørsmål i mediene. Forskningsrådet registrerte i fjor ca. 300 medieopp-

slag i måneden – færre i juli, flere i september, da *Forskningsdagene* bidro til en fordobling.

Like før årsskiftet kom bladet *Nature* ut med et spesialbilag, *Scandinavian Networks*, som presenterte norsk og nordisk forskning. Forskningsrådet bidro til den norske presentasjonen, og temaene var SFF, rekruttering og internasjonalisering. *Nature* presenterte også norsk bioteknologisk forskning i to større artikler i 2002.

Bladet *Forskning* kom i 2002 med et spesialnummer med presentasjoner av alle SFF-sentrene. En leserundersøkelse i 2002 viste at *Forskning* oppnår sterke resultater i målgruppen for Forskningsrådets arbeid.

Forskningsrådets hittil tredje populærvitenskapelige fremtidsvisjon med tittelen «Rikets miljøtilstand 2030 – et fremtidsbilde» ble presentert i 2002 av Området for miljø og utvikling. Visjonen fikk store oppslag i aviser, tv og radio.

Agnar Sandmo, professor i samfunnsøkonomi ved Norges Handelshøyskole i Bergen, ble tildelt Årets Möbius, Forskningsrådets pris for fremragende forskning 2002. Formidlingsprisen gikk til Thomas Hylland Eriksen, professor i sosialantropologi ved Universitetet i Oslo.

Fremover

Forskningsrådet vil fortsette å arbeide for at den samlede norske forskningsinnsatsen skal komme opp på minimum OECD-gjennomsnittet. Det er fortsatt nødvendig å ta et samlet krafttak hvis Norge skal kunne hevde seg i den internasjonale forskningsfronten og delta i den nye kunnskapsøkonomien.

Store satsinger 2004 er Forskningsrådets vekstforslag for å realisere opptrappingsplanen for forskning, og et første innspill til arbeidet med budsjettforslaget for 2004 i departementene. Her foreslås en vekst i Forskningsrådets midler på 800 millioner

Eksempler på internasjonal aktivitet

Bioproduksjon og foredling (BF) overtok i 2002 lederrollen og sekretariatsansvaret for Nordisk kontaktorgan for jordbruksforskning (NKJ) og Samnordisk Skogforskning (SNS).

Norske bedrifter og institutter gikk i 2002 inn i ti nye EUREKA-prosjekter, hvorav fem er ledet av norske bedrifter.

Halden-prosjektet ble i løpet av året forlenget til 2005. «The OECD Halden Reactor Project» har mer enn 100 deltakere fra nukleære organisasjoner i mer enn 20 land. Ansvarlig område er Naturvitenskap og teknologi (NT).

Den fransk-norske styregruppen under Aurora-programmet har gitt støtte til 16 prosjekter for oppstart av forskningssamarbeid mellom Norge og Frankrike i 2003.

Forskningsrådet og Maritime Port Authority i Singapore har signert en ny samarbeidsavtale i mars 2003.

Forskningsrådet og NTNU er med i et internasjonalt samarbeidsopplegg med sikte på å styrke den generelle logistikkompentansen i Norge. Industri og energi (IE) er ansvarlig område.

Miljø og utvikling (MU) deltar i et samarbeidsprogram med det sørafrikanske forskningsrådet, finansiert med midler fra NORAD.

Kultur og samfunn (KS) har vært aktivt med i både nordiske og europeiske nettverk for økt forskersamarbeid. Det er utviklet et tett samarbeid mellom de nordiske og britiske forskningsråd med tanke på koordinerte framstøt mot EU-forskningen.

Medisin og helse (MH) har hatt møter og seminarer om muligheter for søknader til EUs 6. rammeprogram, National Institutes of Health (NIH) og International Agency for Cancer Research (IARC/WHO).

Arbeidsmiljø

Personalstatistikken viser at det totale sykefraværet i 2002 er 3,8 prosent, hvilket er lavt og viser en svak nedgang fra 2001. Det er likevel registrert at enkelte sykemeldinger kan relateres til stor arbeidsbelastning, og Forskningsrådet arbeider aktivt for å motvirke dette. Det er ikke registrert tilfeller av arbeidsulykker i 2002. Forskningsrådet har med virkning fra 01.01.2003 inngått avtale om Inkluderende arbeidsliv. Forskningsrådet håper at avtalen vil bidra til å opprettholde et lavt sykefravær og gi en bedre oppfølging av sykmeldte.

kroner utenom avkastningen av Forskningsfondet. I tillegg foreslås 50 millioner kroner til å styrke norsk deltakelse i EUs 6. rammeprogram (6RP), slik at samlet beløp rettet mot 6RP blir 100 millioner kroner.

Forskningsrådet anbefaler sterkt at næringsrettet forskning styrkes som et supplement til skattefradragssystemet (SkatteFUNN). Økt satsing på grunnforskning vil bidra til å bygge fremtidens kompetanse, og de tematiske satsingene i Forskningsmeldingen (marin forskning, medisin og helse, IKT og forskning i skjæringsfeltet miljø/energi) er viktige for å gi økt verdiskaping og beholde bedriftene i Norge.

I tillegg prioriterer Forskningsrådet bioteknologi, materialforskning og petroleumsforskning i vekstforslaget for 2004. Som del av vekstforslaget, og som konkretisering av de tematiske satsingene, foreslås det etablert fem nye *Store programmer*.

Etablering av *Store programmer* er også en oppfølging av evalueringen av Forskningsrådet, hvor det anbefales større satsinger over en 5–10 års periode. Programmene skal spenne over grunnforskning, anvendt forskning og næringsrettet forskning. De skal fremme tverrfaglig forskning, og vil innebære mer samarbeid på tvers av enheter i Forskningsrådet.

Internettbasert forskningsadministrasjon

Arbeidet med innføring av internettbasert forskningsadministrasjon (IFA-prosjektet) har tatt lange skritt fremover i 2002. IFA-prosjektet tar sikte på en forenkling og effektivisering av Forskningsrådets arbeidsprosesser, med vekt på at brukerne skal oppleve økt forutsigbarhet, åpenhet, effektivitet, sikkerhet og kvalitet i forskningsadministrasjonen. Det er et mål at alle søknader skal mottas og behandles elektronisk innen utgangen av 2004.

I løpet av 2003 vil Forskningsrådets nettsted *forskningsradet.no* oppgraderes med ny struktur, design, publiseringsløsning og elektronisk søknadsmottak. Deretter vil IFA-prosjektet gradvis integrere funksjoner som søknadsvurderinger, fagfellellevurderinger, økonomifunksjoner, statistiske analyser med mer.

Forskningsrådets virke siden etableringen i 1993 har vært basert på et system med over 1000 tillitsvalgte som nedlegger et betydelig arbeid i områdestyrer, programstyrer og andre organer. Hovedstyret vil rette en takk til de tillitsvalgte og de ansatte for det store og viktige arbeidet som er utført i et år med mange og krevende oppgaver.

Hovedstyret

Norges forskningsråds nye hovedstyre (faste medlemmer og vara-medlemmer). Fra venstre ser vi:

Tore Andreassen
Marit Boyesen
Knut Liestøl
Unni Steinsmo
Ingvild Sælid Gilhus (nestleder)
Arild Underdal
Idun Christie
Geir Stene-Larsen (leder)
Mari Nes
Terje Olav Moen
Lars Takla

Oslo, 31. desember 2002
5. mars 2003
I styret for Norges forskningsråd

Geir Stene-Larsen
(leder)

Ingvild Sælid Gilhus
(nestleder)

Knut Liestøl

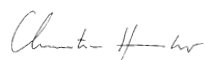

Lars Takla

Unni Steinsmo

Arild Underdal

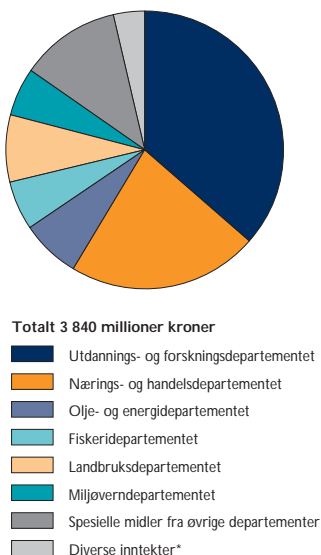

Idun Christie

Mari Nes
(ansattes rep.)

Christian Hambro
(adm. dir.)

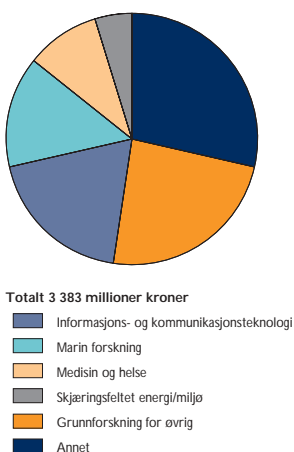
ØKONOMISKE NØKKELTALL

Figur 1. Totale inntekter for 2002:
Tilskudd fra de enkelte departemen-
ter (generelle og spesielle midler)
og øvrige inntekter (i mill. kroner)

* inkl. administrasjon, ekskl. særskilte forvaltningsoppdrag fra departementene og Forskningsrådets randsonevirksomhet

Figur 3. Budsjett 2002 fordelt på tematiske satsinger (revidert budsjett i mill. kroner)

Budsjett og inntekter

Norges forskningsråds totale inntekter i 2002 var 3,8 mrd. kroner. Av inntektene kom 3,7 mrd. kroner fra departementene. Samlet økte inntektene med 5,7 prosent fra 2001 til 2002. Blant annet kan nevnes at inntektene fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet ble nesten doblet fra 2001 til 2002. Dette skyldes i hovedsak nye satsinger innenfor Helse, miljø og sikkerhetsforskning i petroleumssektoren, og Arbeidslivsforskning. Det var også en markant økning i de spesielle midlene fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) som gikk til et strategisk forskningsprogram ved de statlige høyskole- ne. I motsatt retning kan det konstateres at de direkte inntektene fra Nærings- og handelsdepartementet ble redusert med 13,6 prosent fra 2001 til 2002. Reduksjonen kom som følge av at Stortinget innførte ordningen med skattefradrag for FoU i næringslivet.

Avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping var i 2002 på 350 mill. kroner, tilsvarende en økning på 146 mill. kroner

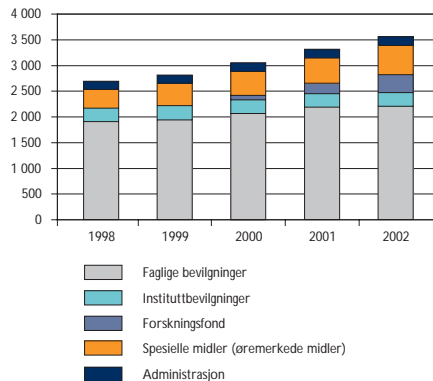
Bevilgninger og satsinger

Forskningsrådet fulgte i 2002 opp Forskningsmeldingens prioriteringer ved at marin forskning og forskning innenfor medisin og helse fikk vekst. For øvrig ble det noe økning for forskning i skjæringsfeltet energi/miljø, men en mindre nedgang for IKT og grunnforskning utenfor de tematiske satsingene. Nedgangen er bekymringsfull siden IKT-forskning kommer raskt til praktisk anvendelse, og grunnforskning generelt bygger ny kompetanse som grunnlag for fremtidig verdiskaping.

I 2002 ble de 13 første norske sentrene for fremragende forskning opprettet med finansiering fra Fondet for forskning og nyskaping. (Se egen sak i nettversjonen under *Sentre for fremragende forskning*.)

Figur 4 viser Forskningsrådets fordeling av prosjektbevilgningene på institusjonstype.

Figur 2. Budsjettutvikling 1998-2002.
Bevilgninger fra departementene
(revidert budsjett) (i mill. kroner)

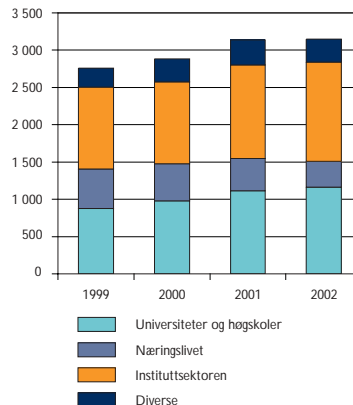

fra 2001. Det betyr at fondet nå utgjør en av de viktigste finansieringskildene til Forskningsrådet.

Selv om Forskningsrådets totale inntekter har økt siden 2001, er de lavere enn budsjettforslaget og ikke tilstrekkelig for å kunne følge opp opptrappingsplanen mot OECD-målet i tilstrekkelig grad.

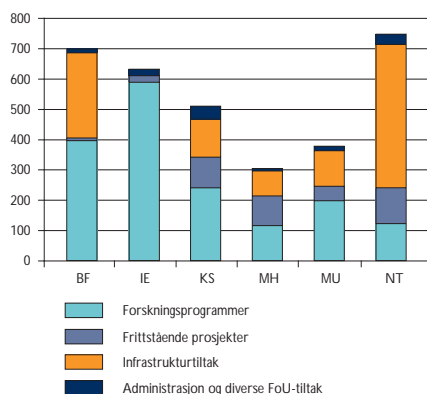
Universiteter og høyskoler har gradvis fått økt sin andel, mens næringslivets andel har gått nedover i de årene det her gis en oversikt over.

Figur 4. Prosjektbevilgninger fra Forskningsrådet, fordelt etter ansvarlig institusjonstype* (i mill. kroner)

* omfatter alle forskningsprosjekter (FoU-prosjekter, infrastrukturtiltak, stipend og andre)

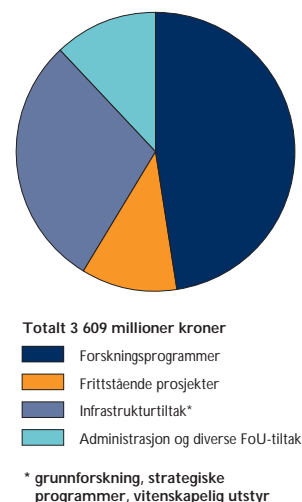
Figur 5. Budsjett 2002 fordelt på Forskningsrådets virkemidler og områder (revidert budsjett i mill. kroner)

Fordeling på fagområder og virkemidler

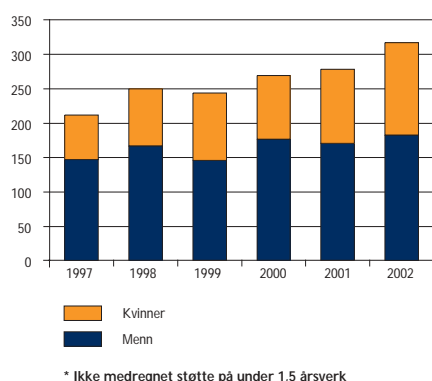
Samtlige av Forskningsrådets virkemidler er styrket fra 2001 til 2002. Programmenes andel av totale bevilgninger utgjorde 48 prosent. Antall programmer har avtatt jevnt siden Forskningsrådet satte seg som mål å samle mindre programmer i større enheter. Forskningsrådet ønsker å dreie sin prosjektstøtte bort fra små prosjekter og over på større prosjekter med større faglig og strategisk betydning. Andelen midler til infrastruktur har økt siden forrige år. Dette har i stor grad sammenheng med at store deler av fondsmidlene bevilges til Sentre for fremragende forskning (SFF).

Figur 6. Driftskostnader 2002 fordelt på Forskningsrådets virkemidler og administrasjon (i mill. kroner)

ANDRE NØKKELTALL

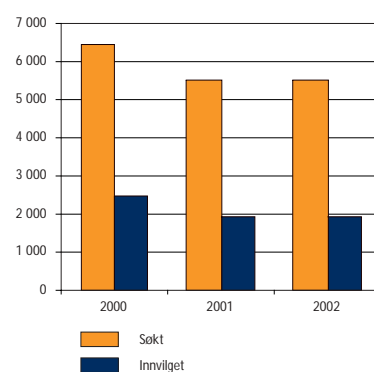
Figur 7. Antall avlagte doktorgrader fra 1997- 2002 med finansiering* fra Forskningsrådet

Forskningsrådet finansierte i 2002 totalt 1 326 årsverk doktorstipendiater med en kvinneandel på 43 prosent, dvs. omtrent samme antall som året før. Det ble avlagt 317 doktorgrader finansiert av Forskningsrådet, hvorav 42 prosent var kvinner. Figuren viser en jevn økning både i kvinneandelen og i totalt antall avlagte doktorgrader fra 1997 til 2002.

Figur 8 viser antall søknader og innvilgninger i perioden 2000-2002. Den områdevisse fordelingen finnes på nettversjonen av årsmeldingen under «Søknader og bevilgninger».

Figur 8. Totalt antall søknader til og innvilgninger fra Forskningsrådet 2000-2002

Tabellen viser områdenes prosentvis andel av totalt antall søknader og innvilgninger i 2002.

	BF	IE	KS	MH	MU	NT	Totalt
Søkt	13,3 %	14,3 %	25,8 %	16,8 %	12,2 %	17,6 %	100 %
Innvilget	17,4 %	19,2 %	21,8 %	11,9 %	12,9 %	16,8 %	100 %

© Norges forskningsråd 2003

ISBN 82-12-01815-6

Ansvarlig redaktør: Informasjonsdirektør Paal Alme

I redaksjonen: Else Lie, Mona Gravningen Rygh, Fredrik Kittilsen,
Anita Thorolvsen, Gry Kraft-Lund og Nina Bjurbeck

Grafisk design: Jungelpatruljen AS

Foto: Eva Brænd (s. 3) og Trond Isaksen (s. 9)

Illustrasjon: Anne Kristin Hagesæther

Trykk: Øyvind Glomvik Trykkeri

Årsmelding 2002: 1500 eksemplarer

**Norges
forskningsråd**

Norges forskningsråd
Stensberggata 26
N-0131 Oslo

Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no